

rol gespeeld.

Dat er moeilijkheden zijn gebleven tussen de parochies van Rotterdam en Hillegersberg, waartoe de kapel op het Rode zand tot aan de Reformatie is blijven behoren, blijkt uit een aantekening uit 1554 waar de vroedschap verklaart dat ze de candidatuur van Adriaan Cornelisz. te Hillegersberg voor de vacante pastorie van Rotterdam wel wil steunen, mits deze zich verplicht 'aff te doen de actie van Leprozen en het Roode zand van nu ten eeuwigen dage en te vrijen van de pastorie van Hillegersberg'. Ook het Leprooshuis aan de Schie was binnen de parochie Hillegersberg gelegen. Aan dit punt van geschil heeft de invoering van de Reformatie in 1572 een eind gemaakt, hetgeen door het verval van de kapel betekende dat ze in feite alleen een bestaande toestand behoefde te sanctioneren.

Misschien is het mogelijk vanuit deze ontwikkeling verschillende dingen te verklaren. We zagen boven dat St. Laurens als patroon van de parochiekerk pas vanaf 1460 wordt genoemd en dat er daarnaast aanwijzingen voor een verering van Maria Magdalena binnen de parochie bestaan⁷¹). Met name de grootste en belangrijkste kapel in de kerk had een altaar dat aan haar was gewijd. Welnu, dit was de kapel van de Van Cralingens, oudtijds de heren van het oostelijk ambacht van Rotterdam.

Ook in de voorganger van de huidige St. Laurenskerk had haar altaar gestaan. Haar verering in de parochie (Hensen spreekt zelfs over de waarschijnlijkheid van een dubbelpatronaat) zou dan een herinnering zijn aan het feit dat naast het westelijke, kerkelijk op Hillegersberg geënte Rotterdam er ook nog een oostelijk, een letterlijk op Kralingen georiënteerd deel had bestaan. Daarmee is het nog niet zeker dat St. Laurens de patroon van de oude parochiekerk in het westelijk stadsdeel is geweest: zijn naam is voor zover thans bekend alleen aan de nieuwe kerk, de huidige St. Laurens, verbonden geweest. Evenmin is echter een andere patroon in verband met de oude parochiekerk genoemd zodat we hierover in het duister tasten. Verder is het mogelijk dat er vanouds een zekere concurrentie heeft bestaan tussen de kapel van het Grote gasthuis en de parochiekerk. We hebben reeds gezien dat volgens een 'erfgerucht' de bisschop op zijn visitatiereizen eerst de kapel en daarna de kerk bezocht. Verder is uit de stadsgeschiedenis een enkel geval bekend van een huwelijksvoltrekking, waarbij de ene partner uit het Oosteinde van de stad kwam, in de kapel 'aan de Waag'; en deze stond opgesteld in een voormalig deel van het gasthuis ⁷²). Mogelijk is deze kapel in